

България: Заключение изявление на екипа на мисията по член IV за 2020 г.

ЗА НЕЗАБАВНО ПУБЛИКУВАНЕ

Заключителното изявление очертава предварителните изводи на екипа на МВФ в края на официалното посещение (или „мисия“), най-често провеждано в страна-членка. Настоящата мисия се провежда по виртуален път. Мисиите се изпълняват като част от редовните (най-често годишни) консултации по [член IV](#) от Учредителния договор на МВФ, в контекста на искане за използване на ресурсите на МВФ (заем от МВФ), като част от дискусиите по наблюдавани от служителите на МВФ програми или като част от друг вид проследяване на икономическото развитие от страна на екипа на МВФ.

Настоящото изявление се публикува със съгласието на националните власти. Изразеното мнение в това изявление е на екипа на МВФ и не непременно изразява мнението на Борда на изпълнителните директори на МВФ. Въз основа на предварителните заключения от мисията, ще бъде подготвен доклад, който, след одобрение от ръководството, ще бъде представен на Борда на изпълнителните директори на МВФ за обсъждане и вземане на решение.

Вашингтон, окръг Колумбия - 10 ноември, 2020 г. Мисия на Международния валутен фонд (МВФ) проведе дистанционни консултации по член IV за 2020 г. с българските власти от 26 октомври до 9 ноември 2020 г. Тези обсъждания допълниха дискусиите, проведени в София през февруари 2020 г. В края на дискусиите мисията публикува следното изявление:

Изправени пред повторно увеличение на случаите на коронавирусна инфекция и крайно несигурни перспективи, вземащите решения по отношение на провежданите политики лица трябва да останат гъвкави и решителни. Съчетани с адекватни здравни мерки, политиките трябва да продължат да подкрепят фирмите и физическите лица да поддържат дейността си и по този начин да ограничат дългосрочните щети от кризата. В случай, че пандемията се влоши повече от очакваното, подкрепата с мерки следва своевременно да се засили, като се използват значителните фискални възможности, с които разполага България. След като пандемията отшуми, политиките трябва постепенно да се преориентират към такива, способстващи възстановяването, трансформацията и приобщаващия растеж. В този смисъл ще бъде много важно ефективно и ефикасно използване на трансферите от ЕС, които се очаква да бъдат значителни.

България навлезе в предизвиканата от пандемията икономическа криза със значителни буфери за осъществяване на политики и доверие. Политиките бяха подходящо насочени към подпомагане на здравната система, физическите лица и фирмите, като същевременно запазиха стабилността на финансовия сектор. Те смекчиха въздействието на кризата и по този начин също така ограничиха дългосрочните щети от нея, като предотвратиха унищожаването на икономическите дейности, за които отново ще има голямо търсене, след като пандемията приключи. Същевременно, България

направи още една крачка за интеграцията си с партньорите си от Европейския съюз, като се присъедини към Валутния механизъм II и банковия съюз.

Но борбата за живота и прехраната на хората далеч не е приключила. На фона на тревожно възраждане на инфекциите, мерките за ограничаване на епидемията се затягат в България и в цяла Европа. Текущо прогнозираме българската икономика да се свие повече в сравнение с прогнозата, представена в доклада за Перспективите пред световната икономика (World Economic Outlook), публикуван през октомври 2020 г. Очакваме безработицата да се увеличи, но, благодарение на сериозната подкрепа с мерки, не много рязко. Фискалният дефицит очакваме да бъде по-нисък от планирания, отчасти в резултат на стабилното изпълнение на приходната част, а салдото по текущата сметка би следвало да остане на излишък.

Като се има предвид високата несигурност за бъдещето, политиките трябва да бъдат гъвкави и умело да се адаптират към променящите се обстоятелства. Ако втората вълна в България и Европа доведе до мащабно пълно затваряне и по-строги изисквания за социално дистанциране, България трябва бързо да увеличи разходите за здравеопазване и подкрепата за физическите лица и фирми, за предпочитане като използва временни и добре насочени мерки. Страната разполага с фискални възможности за това. Когато пандемията отшуми и възстановяването настъпи, фокусът на мерките трябва постепенно да се измести от запазване на икономически дейности и работни места към постигането на висок, приобщаващ и екологичен растеж.

Фискалните политики трябва да останат стимулиращи и през 2021 г.

Проектът на бюджет за 2021 г. надгражда над повечето антипандемични мерки и въвежда нови фискални инициативи, които ще подкрепят икономическата активност. Бюджетният дефицит е планиран да достигне съответно 4,4 и 3,9% от БВП през 2020 г. и 2021 г., като включва сходно ниво на дискреционни антипандемични мерки (около 2,5% от БВП през всяка година). Ние оценяваме стабилната фискална подкрепа като цяло и значителното увеличение на някои социални разходи (пенсии и обезщетения за безработица) през 2021 г. Постоянното увеличение на пенсиите и заплатите в публичния сектор ще осигури допълнителен стимул за търсене, който, към настоящия момент, би помогнал за справянето с кризата.

След като възстановяването настъпи, фискалната рамка следва да бъде насочена към постигане на средносрочната цел, за предпочитане чрез прилагане на мерки за допълнително повишение на събираемостта на данъците. Проектът за бюджет за 2021 г. и средносрочната бюджетна рамка (ССБР) съдържат няколко разходни инициативи с постоянен характер, които ще изискват съответстващи мерки в приходната част (например пенсиите) или преглед на разходите (например увеличаването на заплатите в публичния сектор). Те трябва да спомогнат да се приведе фискалният баланс от дефицит за 2023 г. от 1,8% от БВП, съгласно ССБР, до средносрочната цел за структурен дефицит от 1% от БВП.

В същото време, публичните разходи за насърчаване на приобщаващ и трансформиращ растеж трябва да се запазят на нивата си или да се увеличават. В тази връзка големите очаквани трансфери от ЕС, по-специално чрез фонда „Следващото поколение ЕС“ (СПЕС), предоставят уникална възможност за финансиране на възстановяването и трансформацията към по-зелена и дигитализирана икономика в продължение на няколко години, започващи през 2021 г. Тъй като безвъзмездните средства от СПЕС трябва да се използват бързо и са значителни по размер, от решаващо значение е да се разработи своевременно инвестиционен план, който след това да бъде добре изпълнен.

Политиките трябва да са гъвкави

Прилагането на политиките за подкрепа може да бъде подобро. Вече са положени усилия за премахване на административните затруднения и облекчаване на критериите за допустимост, които ограничаваха достъпа на някои фирми или служители. Изпълнението им може да бъде подобро чрез допълнително облекчаване на някои критерии за допустимост или опростяването им, за да се улесни кандидатстването, да се оптимизира административната оценка и да се подобри достъпът на малките фирми и лицата без трудов договор на пълен работен ден.

Мерки също следва да взимат предвид фазата на кризата и възстановяването. С отслабването на пандемията и настъпването на фазата на възстановяване, схемата за субсидиране на заплатите „60/40“ може постепенно да стане по-фокусирана към поддържане на жизнеспособни (а не на всички допустими) работни места. По-голяма подкрепа за намаляване на неефективните фалити може да бъде осигурена чрез по-добро покриване на евентуалния недостиг на ликвидност и собствен капитал на жизнеспособни фирми. Ще трябва да се въведат силни стимули, за да се насърчат фирмите със солидни, устойчиви на пандемия бизнес планове, да се възползват от подкрепа, като същевременно се възпре използването на средства от фирми, които са на път към фалит по структурни причини или такива, които могат да се справят сами.

Надзорните органи следва да продължат да провеждат балансирана политика

Политиките по отношение на финансовия сектор трябва да продължат да подкрепят финансовата стабилност, като същевременно поддържат капацитета на банките да предоставят кредити. От началото на кризата надзорните органи запазиха растежа на кредитирането чрез отмяна на планираното увеличение на капиталовите буфери и спомогнаха за укрепването на балансите на банките чрез изисквания за капитализиране на печалбите и намаляване на рисковите експозиции. Към момента банките поддържат стабилни баланси, а ръстът на кредитирането се запази, макар и с намаляващ темп. Банковият надзор би следвало да продължи да изисква от банките да задържат печалбите си и следва да поддържа гъвкав подход, включително като дава възможност на банките да управляват евентуалното влошаване на качеството на кредитите, без това да води до неоправдано ограничаване на кредитните потоци. В случай на по-сериозен спад от очакваното, който оказва натиск върху капиталовите позиции на банките, надзорните органи биха могли да намалят съществуващите анти-циклични капиталови буфери и/или да разрешат на банките да временно функционират с капиталови буфери под изискванията.

Надзорните органи трябва да гарантират, че банките са подготвени за справяне с очакваното влошаване на качеството на активите, особено след пандемията. С присъединяването на България към банковия съюз, банковият надзор вече е приведен в съответствие с изискванията на ЕЦБ. Необслужваните заеми, които бяха на равнища, повисоки от средното за ЕС още преди кризата, се очаква да нараснат още, когато мораториумът върху заемите започне да изтича, а икономическият спад се задълбочи. Надзорните органи следва да гарантират своевременното разпознаване от банките на проблемните активи и, на по-късен етап, следва да подновят усилията си за справяне с необслужваните кредити. Ефективното прилагане на новата рамка за корпоративна несъстоятелност, която е част от поетите след приемането във Валутния механизъм II ангажменти, би могло да помогне при управлението на необслужваните заеми.

Структурни приоритети

Политиките трябва да спомогнат за справяне със съществуващите от преди или наскоро възникнали като резултат от пандемията структурни предизвикателства. Трябва да се постави по-голям акцент върху преодоляването на неравенството в доходите и бедността

в България, което беше голямо и преди кризата. Въпреки че по-високите социални разходи, планирани за 2021 г., биха могли да осигурят известно облекчение, необходим е преглед на системата за социална защита. Има възможност за разширяване на обхванатите от системата социални рискове, прилагане на по-добре насочени социални помощи и подобряване на преразпределителната роля на държавата. Реформирането на системата за социална защита би укрепило устойчивостта на икономиката и обществото.

Засилването на активните политики на пазара на труда и достъпа до качествено образование ще насърчи по-бързото и приобщаващо сближаване на доходите в България с по-богатите страни в ЕС. За тази цел разходите за активни политики на пазара на труда могат да бъдат увеличени и насочени в по-голяма степен към програми за обучение, които да адресират някои дългогодишни предизвикателства, като несъответствие между търсените и предлагани умения, недостатъчни дигитални умения и дългосрочна безработица. Пазарът на труда може да се подобри и с усъвършенстване на публичните служби по заетостта. Освен това има възможност за увеличаване на публичните разходи за образование, които остават ниски в сравнение с останалите страни от ЕС.

Напредъкът в областите на управлението трябва да продължи. Неотдавнашните реформи в управлението на държавните предприятия, включително по отношение на политиката на собственост, финансовия надзор и квалификацията на надзорните им съвети, трябва да бъдат последвани от добро прилагане. Укрепването на съдебната система и борбата с корупцията трябва да продължи, включително чрез наскоро въведената рамка за върховенство на закона на ЕС. Прозрачността на направените извънредни разходи може да бъде подобрена чрез предприемане и публикуване на последваща оценка на антикризисните политики и техните разходи.

Мисията би искала да благодари на властите и други партньори за откровения и конструктивен диалог.